

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและสภาพของปัญหา

เนื่องด้วยประเทศไทยในปัจจุบันอยู่ในสภาวะการณ์ของการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ พิจารณาได้จากความผันผวนทางเศรษฐกิจซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลสะท้อนของกระแสโลกาภิวัตน์ที่ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างของสังคมไทยเป็นอย่างมาก นอกจากนั้นได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 อันมีสาระสำคัญเป็นการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองและตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐเพิ่มขึ้น ตลอดจนปรับปรุงโครงสร้างทางการเมืองให้มีเสถียรภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้นโดยคำนึงถึงความเห็นของประชาชนเป็นสำคัญ ปัจจัยทั้งในด้านบวกและลบเหล่านี้จะส่งผลไปสู่การพัฒนาสังคมที่ยั่งยืนและเป็นธรรมในศตวรรษหน้า และกระบวนการยุติธรรมในฐานะเป็นกลไกสำคัญในการนำกฎหมายมาบังคับใช้เพื่อกำหนดกรอบกติกาให้สังคมมีส่วนขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาเป็นสิ่งที่สังคมต้องการคำตอบอย่างเร่งด่วน

ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นได้ส่งผลในแง่ของการก่อให้เกิดปัญหาการขยายตัวของอาชญากรรมข้ามชาติ และก่อให้เกิดรูปแบบอาชญากรรมใหม่ ๆ ที่มีความยุ่งยากสลับซับซ้อน นอกจากนั้นการพัฒนาสังคมที่ขาดทิศทางและเป้าหมายยังอาจส่งผลเป็นการลดรอนศักดิ์ศรีและสิทธิขั้นพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ รวมทั้งอาจก่อให้เกิดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องเพศหรือแม้กระทั่งการรับรองและคุ้มครองสิทธิของผู้ด้อยโอกาส เช่น เด็ก คนชรา หรือคนพิการ

นอกจากนั้นในการปฏิรูประบบราชการไทยเริ่มมีการนำหลักเรื่องความโปร่งใส (Transparency) ในระบบราชการ หลักความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงาน (Accountability) ตลอดจนแนวความคิดทางกฎหมายมหาชนมาใช้และเห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นของการใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติราชการ จึงได้บัญญัติพระราชบัญญัติความรับผิดในทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ซึ่งเป็นกฎหมายทางปกครองมาบังคับใช้เพราะเห็นว่าสมัยก่อนได้นำหลักเกณฑ์ในเรื่องละเมิดในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาบังคับกับความรับผิดของหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่อันเกิดจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งเป็นการไม่

เหมาะสมเนื่องจากเกิดความไม่เป็นธรรมกับตัวเจ้าหน้าที่ ทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานของรัฐและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการสืบสวนและปราบปรามอาชญากรรม ซึ่งบางครั้งทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานไม่กล้าตัดสินใจที่จะปฏิบัติงานตามหน้าที่ได้อย่างเต็มที่เนื่องจากเกิดความกลัวในการที่จะต้องตกเป็นผู้รับผิดชอบในทางแพ่ง และทำให้ประสบปัญหาในด้านการงานและหน้าที่

กล่าวโดยสรุป ขณะที่ปัญหาอาชญากรรมยุ่งยากซับซ้อนขึ้น กฎหมายและกระบวนการบริหารงานยุติธรรมในประเทศไทยก็ได้พัฒนาไปในทางที่มุ่งจะคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนมากยิ่งขึ้น การทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจจึงมีความละเอียดรอบคอบ และต้องปรับตัวตามสภาพการณ์ของการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย

โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ของกรุงเทพมหานคร ซึ่งถือได้ว่าเป็นจุดศูนย์กลางของประเทศนั้น จะอยู่ภายใต้การดำเนินงานของกองบัญชาการตำรวจนครบาล ซึ่งได้เน้นการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจโดยเฉพาะในเรื่องของการสืบสวนจับกุมตัวผู้กระทำผิดในคดีอาญานั้น นับเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการยุติธรรม ที่นำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษจึงเป็นขั้นตอนที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับสิทธิและเสรีภาพของประชาชนโดยตรง

ดังนั้นการสืบสวนเพื่อนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษให้ได้ นั้น จึงเป็นงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะลดปัญหาอาชญากรรมและควบคุมอาชญากรรมเพื่อให้เกิดความสงบสุขและความปลอดภัยในชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินของประชาชนนั้น จะต้องมีการจับกุมผู้กระทำผิดอย่างที่มีส่วนสำคัญที่จะทำให้การสืบสวนจับกุมตัวผู้กระทำผิดในคดีอาญาสำเร็จผล ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของความรู้ความสามารถของตำรวจผู้สืบสวนก็ดี การใช้อุปกรณ์ที่ทันสมัยในการสืบสวน ปัญหาบุคลากร เป็นต้น ซึ่งก็ยังมีปัจจัยอื่น ๆ อีกที่มีส่วนให้การสืบสวนจับกุมผู้กระทำผิดในคดีอาญานั้น สำเร็จผล

จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานในทัศนะของเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวน ฝ่ายสืบสวน เพราะหากได้มีการศึกษาถึงปัจจัยดังกล่าวมาแล้วข้างต้นนั้นย่อมส่งผลดีให้แก่ตัวเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานในสายงานสืบสวน ทำให้สามารถจับกุมผู้กระทำผิดในคดีอาญาได้อย่างสัมฤทธิ์ผล ช่วยลดจำนวนการก่ออาชญากรรม และสามารถพัฒนาและปรับตัวให้รู้เท่าทันกับอาชญากรรมที่เกิดขึ้นตามยุคสมัย อีกทั้งยังช่วยสร้างความอุ่นใจให้กับประชาชนในเรื่องของความปลอดภัยในชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินซึ่งจะทำให้ประเทศชาติเกิดความสงบสุข แต่หากมิได้มีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานในทัศนะของเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวนแล้วนั้น ย่อมส่งผลให้ไม่สามารถจับกุมผู้กระทำผิดในคดีอาญาได้อย่างเป็นแน่

แต่ ทำให้สถิติคดีอาชญากรรมเพิ่มสูงมากขึ้น เนื่องจากอาชญากรยังลอยนวลอยู่เพราะเจ้าหน้าที่ ตำรวจขาดความรู้ความสามารถและไม่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิผลเท่าที่ควร ประชาชนขาดซึ่งความปลอดภัยในชีวิต ร่างกายและทรัพย์สิน สิ่งเหล่านี้เองมีผลกระทบทำให้ ประเทศชาติเกิดความไม่สงบสุขเป็นแน่แท้

มูลเหตุจูงใจในการศึกษา

ผู้ศึกษาในฐานะรับราชการตำรวจ ปฏิบัติหน้าที่ด้านการสืบสวน ในเขตพื้นที่สถานี ตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1 กองบังคับการตำรวจนครบาล 6 ได้ตระหนักและเห็นถึงความสำคัญ ของอาชญากรรมที่เกิดขึ้น ซึ่งมีผลกระทบต่อประชาชนและสังคมส่วนรวม จึงเห็นว่ามีควมจำเป็น อย่างยิ่งที่จะได้มีการศึกษาเกี่ยวกับ การทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวน ซึ่งมีหน้าที่ความ รับผิดชอบเกี่ยวกับการสืบสวน ตรวจค้น และจับกุม ผู้กระทำความผิด ประกอบกับเป็นที่ทราบกันดี ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันเห็นได้ว่าอาชญากรรมที่เกิดขึ้นมีการวิวัฒนาการไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้น งานด้านการสืบสวน และปราบปรามอาชญากรรม จึงเป็นงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง และทุกฝ่าย ควรให้ความสำคัญ และติดตามถึงผลความคืบหน้าในการสืบสวนสอบสวน และจับกุมผู้กระทำความผิด แต่ในขั้นตอนของการลงมือปฏิบัติงานจริงนั้น ในระดับของตัวเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ กำลังหลักส่วนใหญ่ เป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวน โดยจะเห็นได้จากอัตรากำลังพลในส่วนของกอง บังคับการตำรวจนครบาล 6 ที่มีกำลังพลในส่วนของเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนชั้นประทวน รวม ทั้งสิ้น จำนวน 117 คน แต่ในส่วนของข้าราชการตำรวจระดับรองสารวัตรสืบสวนสอบสวนที่เป็น ผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปอีก 1 ระดับ ในส่วนของกองบังคับการตำรวจนครบาล 6 มีจำนวนน้อยกว่า ทั้งนี้ โดยตามแผนปฏิบัติของระบบราชการ ตำรวจโดยทั่วไปแล้วจะมีข้าราชการตำรวจชั้นสัญญา บัตรระดับรองสารวัตรเป็นหัวหน้าชุดปฏิบัติเสมอ ดังนั้นหากจะพบปัญหาในการปฏิบัติงานของ ระดับรองสารวัตรขึ้นไป ก็จะเป็นปัญหาในรูปแบบของการบริหารสั่งการเป็นส่วนใหญ่ แต่ในระดับ ชั้นประทวนจะเป็นปัญหาที่แตกต่างออกมา คือเป็นปัญหาในขั้นตอนของการที่จะต้องลงไป ปฏิบัติงานจริง ตามหลักของการบริหารในระบบราชการทั่ว ๆ ไป ทำให้ในการปฏิบัติหน้าที่ของ เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวนนั้น ต้องพบเจอกับอุปสรรคที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งด้านปัจจัยในการทำงานโดยตรง และในส่วนนี้ในความเป็นจริงของทุกสังคมมักจะมอบข้ามไป เพราะเห็นว่าเป็นเพียงกลุ่มคนชั้นล่างในองค์กร โดยปัญหาต่าง ๆ เป็นสิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญ และเร่งแก้ไขปัญหา เพราะงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนนั้น ถือเป็นงานที่เสี่ยงต่ออันตราย

อยู่แล้ว ถ้าหากยังต้องเจอปัญหาและอุปสรรคจากความไม่พร้อมด้านปัจจัยต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานแล้ว จะทำให้งานด้านการสืบสวนไม่มีประสิทธิภาพไปด้วย

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวน ฝ่ายสืบสวนต่อปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานสืบสวนศึกษาเฉพาะกรณี ฝ่ายสืบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล 6
2. เพื่อแสวงหาแนวทางในการพัฒนาให้การสืบสวนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและ ผู้ปฏิบัติงานสืบสวนสามารถนำไปใช้ประโยชน์และให้มีทิศทางในการทำงาน สอดประสานกัน

ขอบเขตที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาเรื่อง ทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวน ฝ่ายสืบสวนต่อปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานสืบสวนศึกษาเฉพาะกรณี ฝ่ายสืบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล 6เป็นการศึกษาถึง ทัศนคติที่มีผลต่อการปฏิบัติงานสืบสวนว่าปัจจัยด้านใดที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการสืบสวนอาชญากรรม โดยศึกษาเฉพาะเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวน ฝ่ายสืบสวน ในสังกัดของกองบังคับการตำรวจนครบาล 6 กองบัญชาการตำรวจนครบาล (สน. พลับพลาไชย 1, สน. พลับพลาไชย 2, สน. ปทุมวัน, สน. จักรวรรดิ, สน. บางรัก, สน. พระราชวัง, สน. ยานนาวา, สน. สี่ราชมุข) และ กองกำกับการสืบสวนนครบาล 6) เป็นประชากรเป้าหมาย โดยมีขอบเขตที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้เป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวน ฝ่ายสืบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล 6 รวม 8 สถานีตำรวจ กับ 1 กองกำกับการสืบสวน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้คือ ประชากรทั้งหมด โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง
3. ปัจจัยที่ศึกษา
 - 3.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้ ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน การฝึกอบรมเพิ่มเติม

3.2 ปัจจัยด้านการดำเนินงาน ได้แก่ ด้านประสิทธิภาพในการฝึกปฏิบัติหน้าที่ ด้านการได้รับการฝึกอบรม ด้านโอกาสก้าวหน้าในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านประโยชน์จากวิทยากร ด้านความร่วมมือจากประชาชน และ ด้านกฎหมาย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อทราบถึงทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวน ฝ่ายสืบสวนต่อปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานสืบสวนศึกษาเฉพาะกรณี ฝ่ายสืบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล 6
2. นำผลของการศึกษาวิเคราะห์นี้มาเป็นแนวทางวางมาตรฐานในการพัฒนาให้การสืบสวนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและผู้ปฏิบัติงานสืบสวนสามารถนำไปใช้ประโยชน์และให้มีทิศทางในการทำงานให้สอดคล้องกัน

นิยามศัพท์ในการศึกษา

1. ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานปฏิบัติหน้าที่ ให้เกิดสภาพการณ์ที่ไม่เป็นไปตามที่มุ่งหวัง ต้องการ และคาดหวังไว้ ทำให้ผลการปฏิบัติหน้าที่การสืบสวนจับกุมบรรลุหรือไม่บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ ซึ่งได้แก่ ด้านประสิทธิภาพในการฝึกปฏิบัติหน้าที่ ด้านการได้รับการฝึกอบรม ด้านโอกาสก้าวหน้าในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านประโยชน์จากวิทยากร ด้านความร่วมมือจากประชาชน และด้านกฎหมาย
2. การสืบสวน หมายถึง การค้นหา แสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน อันที่จะต้องกระทำได้โดยชอบด้วยกฎหมาย เพื่อที่จะพิสูจน์หาคนหรือสิ่งของที่ใช้ประกอบการกระทำผิดหรือละเว้นการกระทำตามกฎหมาย เพื่อทราบรายละเอียดแห่งการกระทำผิด อันจะเป็นการนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษตามกฎหมาย
3. เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนชั้นประทวน หมายถึง เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่งานด้านการสืบสวนสอบสวน โดยมีหน้าที่สืบสวนแสวงหาพยานหลักฐานเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงในคดี และทำการจับกุมผู้กระทำผิดกฎหมาย และเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีชั้นยศตั้งแต่ สิบตำรวจตรีถึงนายดาบตำรวจ สังกัดต่าง ๆ ในกองบังคับการตำรวจนครบาล 6